

DESET GODINA NAGRADNOG KONKURSA ZA JEVREJSKO NAUČNO, KNJIŽEVNO I UMETNIČKO STVARALAŠTVO

Već se deset godina svakog proleća pojavljuje na stranama jednog od dnevnih listova i u glasilu Saveza jevrejskih opština, sažet i svim potrebnim podacima snabdeveni oglas o nagradnom konkursu Saveza. Prošla je već decenija od prvog takvog skromnog i bojažljivog oglasa. Skromnog po visini nagrada, a bojažljivog po neutvrnosti svog puta ka afirmaciji. No, svaka je jesen, takođe već deset godina uzastopce, donosila na istim mestima i sličnu objavu o dodeljenim nagradama, radovima i njihovim autorima. Objavu koja je, iako uvek isto tako racionalno sažeta, nagoveštavala svojim sadržajem mnogo dublji i emocionalniji smisao i sadržinu ove ideje i samog poduhvata, otkrivala je više no što jedno zvanično obaveštenje treba da pruži.

Oktobra meseca 1954. godine jevrejska zajednica u Jugoslaviji proslavljala je desetogodišnjicu svoga obnavljanja. Slaveći ovaj svoj jubilej oživljavanja i ostvarenja nade u zdravu i dobru budućnost, ona je još jednom izrekla svoju obavezu da ne prepusti zaboravu nekada bogatu prošlost. Razni su putovi odgovaranja ovoj obavezi. Jedan od njih je i poziv upućen svakom pojedincu da svoju uobličenu naučnu i umetničku misao inspirisanu jevrejskom problematikom afirmiše kroz konkursne radove. Tako je ponikla ideja o nagradnom konkursu Saveza koji se već deset godina raspisuje povodom Dana Republike.

Za proteklih deset godina pokazalo se da je ova ideja pobudila interesovanje naučnih radnika, pisaca i umetnika, kao i onih koji su jednostavno osećali intimnu potrebu da, možda prvi put pišući, kažu nešto o sopstvenim patnjama, ili su želeli da izraze svoju žalost za nestalim susedima i prijateljima nesvakidašnjih imena i sudbina. Pokazalo se da je ovaj konkurs postao ustaljena kulturna manifestacija da bi posle deset godina proslavio svoj sopstveni jubilej.

U njegovim okvirima još su jednom više našli potvrdu svojih vrednosti već poznati književnici, naučni radnici i kompozitori, ali su i mladi stekli prve afirmacije. U tim istim okvirima su pojedina pitanja i teme kroz naučnu i umetničku obradu dobili svoju pravu ocenu i vrednost.

Analiza onoga što je kroz 10 godina naraslo u bogat i raznovrstan fond prikupljenih radova, daće realnu ocenu ove kulturne manifestacije.

Pregled primljenih radova prema vrsti i broju u odnosu na godinu, daje sledeću sliku:

Godina	Ukupan broj	Nauka	Književnost	Muzika	Likovna umetnost
1955	18	5	6	3	4
1956	16	3	13		
1957	24	6	18		
1958	56	6	50		
1959	31	6	25		
1960	55	5	50		
1961	51	4	44	3	
1962	46	5	41		
1963	36	7	27	2	
1964	42	3	39		
Svega:	375	50	313	8	4

Od 375 radova nagrađen je 121, i to: naučnih 30, književnih 87 i muzičke kompozicije 4. Likovna umetnost bila je obuhvaćena konkursom samo prve godine, dok je za muzičke kompozicije posle 1955. godine nastavljeno raspisivanje konkursa, i to za horske kompozicije.

Naučni radovi obrađuju teme iz istorije, filozofije, ekonomije, sociologije, prava i drugih oblasti društvenih nauka, dok su književni radovi uglavnom odraz nedavne prošlosti i mahom imaju za temu stradanje i borbu Jevreja pod nacizmom.

Nije beznačajna činjenica da radovi pristižu iz svih krajeva naše zemlje, a njihovi autori su različitih zanimanja i godina starosti.

Ne mogu se zanemariti ni mali rekordi ovog konkursa. Najveći broj nagrada dodeljen je Filipu Davidu, danas već arfimisanim pripadniku generacije mladih jugoslovenskih književnika.

Osam nagrada za radove iz raznih rodova književnosti dodeljeno mu je tokom tri konkursa, da bi mu u poslednjem u kome je učestvo-
vao, 1960. godine, bile dodeljene četiri nagrade.

Aron Alkalaj, pisac, publicista i jevrejski javni radnik, obav-
ljao je svih deset puta dužnost jednog od članova žirija za naučne
radove i na taj način jedini je dao ocenu svih 50 naučnih radova
prispelih za ovih 10 godina na konkurs.

Pored toga vredno je pomeuti i da je pet autora zadržalo svo-
ju anonimnost. Nagrade za pripovetke »Dijete«, »Kokanova želja«
i »Sve je noć«, za pesmu »Poruka majci« i dramu »Ono što se ni-
kad ne zaboravlja« još uvek čekaju da budu uručene autorima.

* * *

Savez jevrejskih opština je tokom ovih godina neumorno radio
na proširenju okvira konkursa i na njegovom što većem publicite-
tu. U tome je imao značajnu podršku zaslužnog jevrejskog javnog
radnika, predsednika Udruženja jugoslovenskih Jevreja u SAD, g.
Romana Šmucera. Od 1960. godine, konkursom su obuhvaćene i
četiri njegove nagrade za najbolje pripovetke, koje će se deliti de-
set godina.

Teško je bilo šta reći o ovom konkursu a ne pomenuti pritom
ime dra Alberta Vajsa, jednog od inicijatora njegovih i toplog po-
držatelja ove ideje. Deseta, jubilara svečanost podele nagrada
prošla je prvi put bez njegovog ličnog učešća. Ali njegovo ime osta-
će i dalje vezano za ovaj konkurs i za stimulisanje naučnog stvara-
laštva u okviru Saveza. U znak sećanja na njegovu ličnost i delo
ustanovljena je u okviru konkursa posebna nagrada koja će nositi
njegovo ime a dodeljivaće se najboljem naučnom radu.